

Kooste kansainvälisten ihmisoikeussopimusten valvontaelinten Suomelle antamista suosituksista:

Vapaudenmenetys, vankeus ja vankilat

Suosituksien perusteella hallituksen tulee ryhtyä toimiin ja raportoida seuraavalla määräaikaishuolinnoin kiertokierroksella tuloksista. Tiivistelmässä suositukset on huomioitu vuoden 2022 loppuun asti. Suosituksia on tiivistetty ja lyhennetty. Suositukset ovat alun perin englanniksi, käännökset ovat epävirallisia.

Koosteessa on huomioitu seuraavien sopimusvalvontaelinten suositukset (komiteoiden nimien lyhenteet ja suositusten antamisvuosi suluissa):

- Euroopan neuvoston kidutuksen vastainen komitea (selonteko maavierailusta) (CPT, 2021)
 - YK:n Ihmisoikeuskomitea (CCPR, 2021)
 - YK:n Taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien komitea (CESCR, 2021)
 - YK:n Kidutuksen vastainen komitea (CAT, 2016)
 - YK:n Lapsen oikeuksien komitea (CRC, 2011)
 - YK:n itsenäinen asiantuntija ikääntyneiden henkilöiden ihmisoikeuksien nautinnasta (IEOP, 2022)
- Erikseen:
- YK:n yleismaailmallinen määräaikaistarkastelu (UPR)

Sisällys

Poliisin säilöönottotilat	1
Terveydenhoito säilöönottotiloissa	2
Turvapaikanhakijoiden säilöönotto	3
Turvapaikanhakijoiden terveydenhoito	4
Vankilat	4
Terveydenhoito vankiloissa	6
Lapset ja nuoret.....	7
Aseistakieltäytyminen	8
Muut	8
YK:n yleismaailmallinen määräaikaistarkastelu (UPR) 2022.....	8

Poliisin säilöönottotilat

- Varmistaa, että rikoksesta epäilty **pidätetty tai vangittu saatetaan tuomarin eteen 48 tunnin** kuluessa. (CCPR)
- Varmistaa, että rikoksesta epäilty pidätetyn tai vangitun **vapaudenmenetyksestä ilmoitetaan hänen perheenjäsenilleen** tai muulle valitsemalleen henkilölle **48 tunnin** kuluessa. (CCPR, CAT, CPT)
- Varmistaa, että kaikkia **vapaudenmenetyksestä ilmoittamista** koskevia asianmukaisia säännöksiä noudatetaan aina. (CPT)
- **Lopettaa tutkintavankien sijoittamisen poliisin säilöönottotiloihin** (CAT), myös poikkeuksellisista syistä (CCPR)
- Toteuttaa suunnitelmat, joiden tavoitteena on **kokonaan poistaa käytäntö säilyttää tutkintavankeja poliisin tiloissa viimeistään vuoteen 2025** mennessä. Ennen tätä on ryhdyttävä toimenpiteisiin, joilla laajennetaan ja kunnostetaan poliisin säilytystilojen ulkoilupihoja ja parannetaan niiden suunnittelua. (CPT)
- Jouduttaa suunniteltua **uusien tutkintavankeustilojen rakentamista**. (CCPR)
- Osoittaa riittävät **taloudelliset ja henkilöstöresurssit** sekä **infrastruktuuri** Rikosseuraamuslaitokselle, jotta **tutkintavangit voidaan sijoittaa asianmukaisiin säilöönottopaikkoihin** (CAT)
- Lisätä **tutkintavankeuden vaihtoehtojen** käyttöä. (CCPR)
- **Nopeuttaa oikeudenkäyntejä** ja mahdollisuuksien mukaan ottaa käyttöön **säilöönoton vaihtoehtoja**, kuten sähköisesti valvottavat ja tehostetut matkustuskiellot, kotiaresti ja takuumaksut. (CAT)
- Säilyttää poliisin säilöönottotiloihin sijoitettujen **tutkintavankien oikeudelliset takeet** ja asema. (CAT)
- Tarjota tutkintavangeille todellinen mahdollisuus **päivittäiseen ulkoliikuntaan, television katseluun ja muuhun mielekkääseen toimintaan**. (CAT)
- Myöntää riittävät varat siihen, että kaikki esitutkintatilat – erityisesti poliisilaitokset – voidaan järjestelmällisesti varustaa **videovalvontajärjestelmillä ja äänitys- ja videointilaitteilla**. (CAT)
- Antaa tietoja tuloksista, joihin oikeusministeriön työryhmä on päätenyt harkitessaan vastuun siirtämistä poliisin tiloissa säilytettävien tutkintavankien osalta oikeusministeriön hallinnon alalle. (CAT)
- Varmistaa **päihtymystilan vuoksi säilöön otettujen** henkilöiden sijoittaminen riittävän pätevän henkilökunnan valvontaan, esimerkiksi katkaisuasemille. (CAT)

- Antaa CPT:lle ajantasaista **tietoa uuden putkalain¹** laadinnassa ja hyväksymisessä saavutetusta **edistyksestä**. (CPT)
- Ryhtyä toimenpiteisiin niiden puutteiden korjaamiseksi, jotka liittyvät satunnaisiin **viivytyksiin oikeuksia koskevien kirjallisten tietojen antamisessa**,
 - erityisesti muilla kuin suomen kielellä
 - kaikki poliisin säilytystiloissa haastatellut henkilöt eivät olleet saaneet tietolomakkeen jäljennöstä sellissään säilytettäväksi ja että kirjalliset järjestyssäännöt (ml. ohjeet lääkäriin pääsystä) oli laitettu joidenkin sellien seinille, muttei läheskään kaikissa vierailuissa poliisin säilytystiloissa. (CPT)
- Korjata ongelmat, jotka liittyvät siihen, että monissa **poliisin säilytystiloissa**:
 - **luonnonvaloon pääsy** oli puutteellista,
 - **sellit olivat huonokuntoisia** (esim. seinät olivat graffitien peitossa) ja että
 - edelleen oli **kahden hengen sellejä ilman WC:tä**. (CPT)
- Henkilön pitäminen useita **kuukausia sellissä ilman asianmukaista pääsyä luonnonvaloon** (lukuun ottamatta pientä aukkoa katossa) ja eristyksenomaisissa olosuhteissa voi CPT:n mukaan johtaa **epäinhimilliseen kohteluun**. (CPT)
- Luopua **sänkyyn sitomisesta** poliisilaitoksissa. (CAT)

Terveystarkastus säilöönottotiloissa

- Varmistaa, että lääkäri (tai lääkäriin raportoiva sairaanhoitaja) suorittaa kaikille **uusille säilöön otetuille** henkilöille, myös tutkintavangeille, tavanomaisen **terveystarkastuksen 24 tunnin kuluessa** heidän saapumisestaan. (CAT, CPT)
 - tällainen tarkastus on välttämätön etenkin tartuntatautien leviämisen ja itsemurhien ehkäisemiseksi sekä (epäasianmukaisen kohtelun ehkäisemisen yhteydessä) vammojen raportoimiseksi hyvissä ajoin. (CPT)
- Varmistaa, että säilöön otetun henkilön pyytäessä hänelle järjestetään pääsy **riippumattoman lääkärin** luokse. (CAT)
- Varmistaa, että poliisin huostassa olevilla henkilöillä on oikeus (omalla kustannuksellaan) päästä **itse valitsemansa lääkärin** tutkittavaksi (poliisin kutsuman lääkärin mahdollisesti suorittaman terveystarkastuksen lisäksi). (CPT)
- Antaa **tiedot terveystarkastuksesta** ja **järjestää pääsy terveydenhuoltoon** kaikille tutkintavangeille, erityisesti Espoon, Imatran, Kuopion, Lahden ja Vantaan poliisin säilöönottotiloissa. (CAT)
- Ryhtyä toimenpiteisiin, jotta parannetaan **lääkäriin pääsyä** ja tarjotaan ympärivuorokautisia **sairaanhoitajapalveluja Pasilan poliisin säilytystiloissa**. (CPT)
- Parantaa merkittävästi **lääkäriin pääsyä** ja varmistaa, että poliisin säilytystiloissa on **säännöllisesti sairaanhoitaja** läsnä. (CPT)

¹ Laki poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta (841/2006)

- Tarjota kaikille poliisin säilytystilojen säilöönottoalueilla työskenteleville poliiseille säännöllisesti **ensiavun kertauskursseja**. (CPT)
- Antaa komitealle näkemyksiä lääketieteellisen koulutuksen saaneen ammattilaisen suorittamista järjestelmällisistä **saapumistarkastuksista lisäsuojatoimenpiteenä koronapandemian yhteydessä**. (CPT)
- Antaa CPT:lle lisätietoja uusista ohjeista säilytystilojen **päihtyneiden** säännöllisestä tarkastamisesta. (CPT)
- Antaa **erityiskoulutusta päihtyneiden henkilöiden hoidosta** (ja sellaisten tilanteiden tunnistamisesta, joita voidaan erehtyä pitämään päihtymystilana, kuten sisäinen verenvuoto tai diabetes) **kaikille poliiseille**. (CPT)
- Varmistaa järjestelmällisen ja nopean **pääsyn sairaanhoitajan luo**, kun poliisin tiloissa säilytetään **päihtyneitä henkilöitä**. (CPT)
- Tehostaa toimia säilytystilojen henkilöstön läsnäolon ja heidän suorittamansa valvonnan lisäämiseksi sekä harkita uudelleen vaihtoehtoa siirtää **päihtyneiden henkilöiden** hoito terveydenhuoltolaitoksiin. (CPT)
- Antaa CPT:lle lisätietoja suunnitelmista siirtää **päihtyneet** tulevaisuudessa Pasilan säilytystiloihin ja aiotaanko samalla siirtää Töölöstä Pasilaan kokenutta ja koulutettua säilytystilojen henkilöstöä ja lisätä sairaanhoitohenkilöstöä Pasilassa. (CPT)

Turvapaikanhakijoiden säilöönotto

- Pidättäytyä ottamasta **turvapaikanhakijoita ja ulkomaalaisia säilöön**. (CAT)
- **Edistää säilöönoton vaihtoehtoja ja tarkistaa politiikkaansa** saattaakseen sen yhdenmukaiseksi turvapaikanhakijoiden säilöönottoon sovellettavien perusteita ja standardeja sekä vaihtoehtoja koskevien ohjeiden kanssa. (CAT)
- **Lisätä säilöönoton vaihtoehtojen käyttöä ja käyttää** turvapaikanhakijoiden ja pakolaisten säilöönottoa vasta **viimesijaisena keinona**. (CCPR)
- Harkita **lasten säilöönoton yleistä kieltoa** maahanmuuton yhteydessä. (CCPR)
- Parantaa säilöönoton ja sen vaihtoehtojen käyttöä koskevien **tietojen keruuta**. (CCPR)
- **Perustaa mekanismi, jolla valvotaan** ulkomaalaislain nojalla **säilöön otettuja turvapaikanhakijoita ja paperittomia** maahanmuuttajia
 - ja kerätään heistä **tilastotietoja** eriteltynä sukupuolen, iän, etnisen alkuperän ja lähtömaan mukaan, ja toimittaa nämä tiedot komitealle. (CAT)
- Korjata **Metsälän säilöönottoyksikön puutteet**. Puutteet liittyvät siihen, että
 - osa pesukoneista oli rikki
 - ulkoilupihan suojakatos oli vähän aikaa sitten vahingoittunut myrskyssä. (CPT)

- Ryhtyä lisätoimenpiteisiin **Metsälän** (ja Joutsenon) **säilöönottoyksikössä tarjottavan toiminnan kehittämiseksi** (toiminnan puute ongelma etenkin pitkiä aikoja laitoksessa viettävien kannalta). CPT pyytää puuttumaan siihen ongelmaan, että jotkut kuntosalilaitteista olivat rikki. (CPT)
- Antaa aikanaan **lisätietoa suunnitelmista korvata Metsälän säilöönottoyksikön tilat** uudella tarkoitukseen rakennetulla laitoksella. (CPT)
- Varmistaa, että säilöön otetun (ulkomaalaisen) **vapaudenmenetyksestä ilmoitetaan** hänen **perheenjäsenilleen** tai muulle valitsemaalleen henkilölle **48 tunnin kuluessa**.² (CAT)

Turvapaikanhakijoiden terveydenhoito

- Pyrkä varmistamaan, että [säilöönottoyksikössä] **sairaanhoitajalle pääsee** nopeasti myös sunnuntaisin. (CPT)
- Pyrkä varmistamaan, että (Metsälän ja Joutsenon) yksikössä on aina yöaikaan paikalla henkilö, joka pystyy antamaan **ensiapua** (ja jonka tulisi olla koulutettu antamaan elvytystä ja käyttämään defibrillaattoria). (CPT)
- Ottaa ensi tilassa käyttöön **terveystarkastuksen**, joka suoritetaan nopeasti ja järjestelmällisesti kaikille Metsälän (ja Joutsenon) säilöönottoyksikköön vastikään saapuneille ulkomaan kansalaisille. (CPT)
- Antaa yksityiskohtaisempaa **tietoa** uusista ohjeista ja **terveystarkastuskäytännöistä saapumisen yhteydessä** ja niiden toteuttamisesta. (CPT)
- Ryhtyä toimenpiteisiin sen varmistamiseksi, että ulkomaan kansalaisilla on Metsälän säilöönottoyksikössä asianmukainen mahdollisuus saada **psykologista tukea ja psykiatrista hoitoa**. (CPT)

Vankilat

- Nopeuttaa Helsingin ja Hämeenlinnan **vankiloiden kunnostamista**, jotta kaikissa selleissä olisi asianmukaiset saniteettilaitteet, mukaan lukien käymälät. (CAT)
- Tehostaa toimia **henkilöstön ja vankien välisen vuorovaikutuksen** lisäämiseksi ja tarjoamaan tässä yhteydessä henkilöstölle asianmukaista perehdytys- ja jatkokoulutusta. (CPT)
- Ryhtyä päättäväisempiin ja ennakoivampiin toimenpiteisiin **vankien välisen väkivallan ja uhkailun ehkäisemiseksi ja lopettamiseksi**.
 - Turun vankilan johdon ja henkilöstön on oltava jatkuvasti valppaina ja pyrittävä varmistamaan, etteivät mitkään vankien väliset väkivalta- ja uhkailutapaukset jää huomaamatta, sekä käytettävä kaikkia käytettävissään olevia keinoja tällaisten tapausten ehkäisemiseksi. Tähän vaikuttaa suuresti se, onko alueella ja vankien toimintatiloissa paikalla riittävästi henkilökuntaa. (CPT)

² Tämä suositus koskee poliisin lain nojalla säilyttämien tutkintavankien, pidätettyjen ja kiinni otettujen kohtelua.

- Ryhtyä toimenpiteisiin poistaakseen **tilastointijärjestelmän aukkoja** liittyen tietoon **vankien välisestä väkivallasta**. Väkivallasta ja sen laajuudesta ei ole tarkkaa käsitystä eikä selkeää yleiskuvaa, koska vammojen kirjaamis- ja raportointimenettelyt eivät ole tehokkaita. (CPT)
- Varmistaa suojelua tarvitsevien ja eristettyjen väkivaltaiseksi tai ”hankaliksi” katsottujen vankien **mahdollisuus osallistua mielekkääseen toimintaan**.
 - Varmistamiseksi: henkilökunnan läsnäoloa tulisi lisätä vankien asuintiloissa, erityisesti suljetuissa yksiköissä. (CPT)
- Ryhtyä lisätoimenpiteisiin tarjotakseen vangeille heidän tarpeidensa mukaan räätälöityä **mielekästä toimintaa** (kuten työnteko, ammatillinen ja muu koulutus sekä kohdennetut kuntoutusohjelmat)
 - Etenkin yhteydenpitorajoituksia sovellettavien toimintaan tarvitaan enemmän resursseja mitä pidempään rajoituksia sovelletaan, jotta kyseiset vangit hyötyvät merkityksellisestä, mielellään sellin ulkopuolella tapahtuvasta toiminnasta ja että heille tarjotaan mahdollisuus mielekkäisiin ihmiskontakteihin vähintään kahden tunnin ajan päivässä. (CPT)
- Ryhtyä toimenpiteisiin, jotta turvallisuussyistä **eristetyille vangeille** voidaan tarjota jäsenneltyjä ohjelmia, joihin sisältyy mielellään sellin ulkopuolella tapahtuvaa **rakentavaa toimintaa** ja jotka on laadittu yksilöllisesti sopivien henkisten ja fyysisten virikkeiden tarjoamiseksi vangeille.
 - Pelkääjävankien osalta viittaus CPT:n suositukseen vankien välisen väkivallan lopettamiseksi. (CPT)
- Vankiloissa olisi otettava huomioon vapautensa menettäneiden ikääntyneiden **ammattillisen ja elinikäisen oppimisen tarve**. (IEOP)
- Etsiä keinoja, joilla yhteydenpitorajoitusten kohteena oleville tutkintavangeille ja muille erillään pidettäville vangeille voidaan Oulun vankilassa tarjota paremmat **ulkoilumahdollisuudet**, kuten pääsy laitoksen kolmelle suurelle ulkoilupihalle (joita muut vangit käyttävät). (CPT)
- Toteuttaa Oulun uutta vankilaa koskevat suunnitelmat mahdollisimman nopeasti. Tätä ennen on ryhdyttävä toimenpiteisiin ”**matkasellien**” aineellisten olosuhteiden parantamiseksi. (CPT)
- Varmistaa mm. riittävän rahoituksen avulla, että kaikissa vankiloissa on **riittävästi asianmukaisen koulutuksen saanutta henkilökuntaa** (erityisesti valvontahenkilöstöä), myös Turun ja Oulun vankiloissa. (CPT)
- Tarkistaa nykyistä käytäntöä ja varmistaa, että lyhytkestoiset **vierailut tapahtuvat suljetusti plexilasin läpi** vain perustellussa laajuudessa tosiasialliseen (vangin tai vieraan aiheuttamaan) uhkaan perustuen. (CPT)
- Varmistaa (mm. lainsäädäntömuutoksilla), että kaikilla vangeilla, ml. tutkintavangeilla, on **mahdollisuus käyttää puhelinta ja ottaa vastaan vieraita**. (CPT)

- Vankien on voitava milloin tahansa tehdä **kirjallisia valituksia** ja jättää ne lukittuun, kussakin asuinyksikössä olevaan valituslaatikkoon.
 - Kaikki kirjalliset valitukset tulisi rekisteröidä keskitetysti vankilassa ennen kuin ne toimitetaan asianomaisen tahon tarkasteltavaksi.
 - Sisäiset valitukset tulisi käsitellä nopeasti (mahdolliset viivytykset perusteltava kirjallisesti)
 - vangeille tulisi ilmoittaa selkeästi määritellyssä määräajassa toimista, joihin on ryhdytty tai syistä, joiden perusteella valitus jätetään tutkimatta tai katsotaan perusteettomaksi.
 - Lisäksi sisäisistä valituksista tulisi kerätä tilastoja, joiden perusteella johto saa tietoa asioista, joihin vangit ovat tyytymättömiä. (CPT)

Terveydenhoito vankiloissa

- **Lisätä terveydenhuoltohenkilöstön resursseja** (yleislääkäreitä ja hoitajia) molemmissa vierailuissa vankiloissa.
 - Turun vankilassa tulisi olla ainakin yksi täysiaikainen yleislääkäri.
 - Oulun vankilassa tulisi ryhtyä toimenpiteisiin erikoislääkäriin, myös hammaslääkäriin, pääsyn parantamiseksi. (CPT)
- **Lakkauttaa** nykyinen erittäin kyseenalainen käytäntö, jossa **vankeinhoitohenkilökunta antaa vangeille lääkkeitä**. (CPT)
- Varmistaa, että laitoksissa on aina paikalla joku, jolla on pätevyys antaa **ensiapua** (mielellään sairaanhoitaja), myös yöaikaan. (CPT)
- Ryhtyä tehokkaisiin ja määrätietoisiin toimenpiteisiin varmistaakseen, että vasta **saapuneille vangeille** suoritetaan järjestelmällisesti kattava **terveystarkastus 24 tunnin kuluessa** saapumisesta. (CPT)
- Muuttaa lainsäädäntöä ja uudelleenarvioida menettelyjä varmistaakseen, että **aina kun kirjataan vammoja**, jotka ovat yhdenmukaisia vangin epäasianmukaisesta kohtelusta tekemien väitteiden kanssa (tai vammat viittaavat tällaiseen kohteluun), **raportti saatetaan automaattisesti ja välittömästi toimivaltaisten viranomaisten tietoon** (esim. poliisi ja/tai syyttäjä) riippumatta vangin toiveista.
 - Tarkastuksen tulokset tulisi myös saattaa kyseisen vangin tai hänen asianajajansa käyttöön.
 - Terveydenhuollon ammattilaisen tulisi kertoa kyseiselle vangille, että raportin laadinta on osa järjestelmää, jolla pyritään estämään epäasianmukaista kohtelua (ja vankien välistä väkivaltaa), ja ettei raportin automaattinen toimittaminen korvaa virallisen valituksen tekemistä. (CPT)
- **Vammojen tarkastuksen** perusteella laadittavaan **asiakirjaan** tulisi sisältyä:
 - selostus henkilön lausunnoista, jotka ovat merkityksellisiä terveystarkastuksen kannalta (ml. henkilön kuvaus terveydentilastaan ja mahdolliset väitteet epäasianmukaisesta kohtelusta tai vankien välisestä väkivallasta);
 - täydellinen selostus perusteellisessa tarkastuksessa tehdyistä objektiivisista lääketieteellisistä havainnoista;
 - Edellisiä kohtia koskevat lääkärin havainnot, jotka osoittavat mahdollisten väitteiden ja objektiivisten lääketieteellisten havaintojen olevan yhdenmukaisia. (CPT)

- **Vammojen tarkastusasiakirjan** tulisi myös sisältää
 - suoritettujen lisätutkimusten tulokset,
 - mahdollisen erikoislääkärikäynnin yksityiskohtaiset tulokset sekä
 - selostuksen vammoihin annetusta hoidosta ja mahdollisesti suoritetuista lisätoimenpiteistä.
 - terveystarkastuksen kirjaamisessa tulisi käyttää tähän tarkoitukseen laadittua erityislomaketta, joka sisältää kehokaavion vammojen merkitsemiseksi ja jota säilytetään vangin terveystiedoissa.
 - kaikista vammoista tulisi ottaa yksityiskohtaiset valokuvat, jotka tulisi säilyttää kehokaavion kanssa vangin henkilökohtaisissa terveystiedoissa. Tämä tulisi tehdä vammojen erityiseen traumarekisteriin kirjaamisen lisäksi. (CPT)
- Jokseenkin pinnallinen alkuterveystarkastus ja terveydenhuoltohenkilöstön riittämättömyys olivat erityisen ongelmallisia **Covid-19-pandemian** aikana. Epidemiatilanteen mahdollisesti huonontuessa saatetaan tarvita lisätoimia. Tässä yhteydessä viittaus kahteen CPT:n lausuntoon (kts. [lausunto 1](#) ja [lausunto 2](#)) On tärkeää lisätä **henkilöstöresursseja** ja parantaa merkittävästi **terveystarkastuksen** suorittamista sisäänoton yhteydessä (sekä vasta saapuneiden vankien koronavirustestausta). (CPT)
- Antaa aikanaan CPT:lle tietoa tulevasta kahdesta **tutkimusprojektista mielenterveydestä** vankiloissa ja erityisesti niiden perusteella toteutetuista tai suunnitelluista konkreettisista toimenpiteistä. (CPT)
- Antaa CPT:lle yksityiskohtaisempia tietoja siitä, että jotkut vangit olisivat halunneet saada **apua riippuvuusongelmaansa** (lähinnä alkoholi- ja huumeriippuvuuteen), mutta tämä ei ollut käytännössä mahdollista. (CPT)
- Tervetullutta, että THL pyrkii koota eriteltyjä ikä- ja sukupuolikohtaisia tietoja mutta joissakin tapauksissa esim. **vankiloihin liittyvissä tilastoissa** 65 vuotta täyttäneitä pidetään yhtenä yhtenäisenä ikäryhmänä huolimatta terveydenhoidon paranemisesta ja muista tekijöistä johtuvasta elinajanodotteen noususta. (IEOP)

Lapset ja nuoret

- Yleisesti varmistaa (sopimusvaraumasta huolimatta), että kaikki **alle 18-vuotiaat vangit erotetaan aikuisvangeista**. (CCPR, CAT)
 - Tällöin huomioitava heidän etunsa ”Beijing-sääntöjen” ja vapautensa menettäneiden nuorten suojelemisesta annettujen YK:n sääntöjen mukaisesti. (CAT)
- Varmistaa, että **turvapaikanhakijalapsia otetaan säilöön** vasta viimesijaisena toimenpiteenä, mahdollisimman lyhyeksi ajaksi, kun muut vaihtoehdot toimet eivät ole mahdollisia. (CRC)
- **Välttää majoittamasta 16 vuotta täyttäneitä** turvapaikanhakijoita **vastaanottokeskusten aikuisyksiköihin**. (CRC)

(Kts. myös alla [”YK:n yleismaailmallinen määräaikaistarkastelu \(UPR\) 2022”](#))

Aseistakieltäytyminen

- Varmistaa, etteivät **vaihtoehdot varusmiespalvelukselle** ole luonteeltaan tai kestoaltaan rankaisevia tai syrjiviä ja että ne säilyvät siviililuonteisina ja pidetään sotilaallisen määräysvallan ulkopuolella. (CCPR)
- **Keskeyttää** kaikki omantunnon syistä asevelvollisuudesta kieltäytyviin kohdistuvat **syytetoimet**, ja **vapauttaa vankeusrangaistuksia suorittavat** aseistakieltäytyjät. (CCPR)

(Kts. myös alla ['YK:n yleismaailmallinen määräaikaistarkastelu \(UPR\) 2022'](#))

Muut

- **Ehkäistä asunnottomuutta** tarjoamalla tukea sekä varmistamalla, että **asunnon- ja vuokranvälitystoimistot eivät syrji käytännöissään** mm. vankilasta vapautuneita ja yhteiskuntapalvelua suorittaneita. (CCPR)
- Sisällyttää **mielenterveysstrategiaan toimenpiteitä**, jotka on kohdennettu mm. vankilasta vapautuneille ja joilla puututaan heidän kohtaamiin esteisiin asianmukaisten palvelujen saannissa. (CCPR)
- Muuttaa lainsäädäntöään siten, että siinä säännellään tiukasti **fyysisten rajoittamiskeinojen** käyttöä vapautensa menettäneisiin henkilöihin (CAT)
- Lopettaa vapautensa menettäneiden henkilöiden laittaminen **käsirautoihin** kuljetuksen ajaksi. (CAT)

YK:n yleismaailmallinen määräaikaistarkastelu (UPR) 2022

- Lopettaa **aseistakieltäytyjien vangitseminen** ja
 - varmistaa, että **varusmiespalveluksen vaihtoehdot** eivät ole rankaisevia tai syrjiviä ja pysyvät siviilien kontrollissa, kuten suositeltiin 3. UPR-kierroksella (2017). (Uruguay)
- Varmistaa, että **varusmiespalveluksen vaihtoehdot** eivät ole luonteeltaan tai kestoaltaan rankaisevia tai syrjiviä ja pysyvät siviililuonteisina
 - **Keskeyttää** kaikki omantunnon syistä asevelvollisuudesta kieltäytyviin kohdistuvat **syytetoimet**, ja **vapauttaa vankeusrangaistuksia suorittavat** aseistakieltäytyjät (Panama)
- Varmistaa, että **varusmiespalveluksen vaihtoehdot** eivät ole rankaisevia tai syrjiviä ja pysyvät siviililuonteisina sotilaskomennon ulkopuolella sekä ovat kaikkien saatavilla. (Luxemburg)
- Ryhtyä toimiin varmistaakseen, että **varusmiespalveluksen vaihtoehdot** eivät ole luonteeltaan tai kestoaltaan rankaisevia tai syrjiviä. (Kroatia)
- Toteutetaan toimenpiteitä lisätäkseen väestön **tietoisuutta aseistakieltäytymisoikeudesta** ja laajentaa mahdollisuutta vaihtoehtoiseen palvelukseen. (Costa Rica)

- **Lopettaa maahanmuuttajalasten säilöönotto** ja suojata heidän oikeuksiaan. (Kiina)
- **Kieltää maahanmuuttajalasten säilöönotto** ja kehittää **vaihtoehtoja** lapsille ja heidän perheilleen. (Zambia, Sierra Leone)
- Varmistaa, että **lapsia ei oteta säilöön** maahanmuuttoon liittyvistä syistä ja
 - **vaihtoehtoja**, jotka sopivat heidän ikäänsä ja erityisolosuhteidensa kanssa. (Iran)
- Harkita **yleistä kieltoa ottaa lapsia säilöön**. (Filippiinit)